

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

16 квітня 2025 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології**

*V МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ*

**«ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В ЦИФРОВУ
ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»**

16 квітня 2025 року

Одеса – 2025

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Аракелян М.Р.**, доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Члени редколегії:

Цільмак О.М. – доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Ю.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лісовенко А.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов В.А. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за їх зміст.

Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матеріали V міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 квітня 2025 року) / за заг. ред. проф. Аракеляна М.Р. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. 160 с.

*ДОПОВІДІ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗА ТЕМАТИЧНИМИ
НАПРЯМКАМИ*

<i>Абдуллаєва Анна Русланівна, Рєпнова Тетяна Петрівна</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО СТВОРЕННЯ СІМ'Ї.....	39
<i>Аль-Бітар Софія Сафуанівна</i> ВАЖЛИВІСТЬ САМООЦІНКИ ДЛЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я.....	41
<i>Афонін Дмитро Сергійович</i> РОЛЬ ТА МЕХАНІЗМИ ЕМОЦІЙНО-ЕМПАТІЙНОГО КОМПОНЕНТУ В УЯВНОМУ МОДЕЛЮВАННІ ПРИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ПОДІЇ ЗЛОЧИНУ...	43
<i>Бакурідзе Ніна Григорівна</i> КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІСЛЯ ВИБУХОВОЇ ЛЕГКОЇ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЇ ТРАВМИ.....	47
<i>Банєва Таїсія Русланівна</i> РОЛЬ СІМ'Ї ТА СОЦІАЛЬНОГО ОТОЧЕННЯ У ПОДОЛАННІ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ.....	49
<i>Божко Єлизавета Андріївна, Рєпнова Тетяна Петрівна</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	52
<i>Виноградова Каріна Володимирівна</i> ПОРУШЕННЯ ОБРОБКИ СЕНСОРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	54
<i>Волошанюк Ольга Олегівна</i> ВИБІР ШЛЯХУ: СВОБОДА ЧИ ОБОВ'ЯЗОК ПЕРЕД СУСПІЛЬСТВОМ?....	57
<i>Геращенко Олександр Сергійович</i> КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	58
<i>Григор'єва Катерина Олексіївна, Рєпнова Тетяна Петрівна</i> ЕМОЦІЙНА НАПРУЖЕНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС.....	61
<i>Гулько Маргарита Олегівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	63

емоційної напруженості у досліджуваній групі працівників ДСНС, що зумовлений екстремальними умовами їхньої професійної діяльності. Розробка та впровадження ефективних психологічних методів, зокрема тренінгу зі стресостійкості та занять з психологічної підтримки та психоедукації, сприятиме зниженню рівня стресу, підвищенню адаптаційних можливостей та запобіганню професійному вигоранню працівників. Важливу роль у цьому процесі відіграє психолог, який здійснює діагностику психоемоційного стану, надає необхідну допомогу та розробляє заходи для покращення психологічного благополуччя рятувальників.

Список використаних джерел

1. Репнова Т. П. Культура емоцій та почуттів під час війни. «Актуальні проблеми сучасного управління в соціально-економічних, гуманітарних та технічних системах» Зб. наук. праць за матеріалами XVIII Між. Наук.-практичної конференції / ПрАТ «ВНЗ «МАУП»» Одеський інститут, Інститут ринку і економіко-екологічних досліджень НАН України, 17 листопада, 2022 р. Одеса: Лерадрук. С. 142-146.
2. Собченко О. М. Стрес у життєдіяльності фахівців-рятувальників. Наука і освіта. 2020. № 5-6. С. 138-140.
3. Литвин А. В., Руденко Л. А. Формування психологічної готовності курсантів ЗВО ДСНС до діяльності в ризиконебезпечних обставинах. Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. 2021. № 1. С. 40-48.
4. Ушакова І. М. Психопрофілактика виникнення гострих стресових розладів у працівників ДСНС України під час війни. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2022. №2. С. 95-99.

Ключові слова: емоційна напруженість, працівники ДСНС, діяльність, екстремальні умови, стрес, тривожність, фрустрація, психолог, корекція, тренінг.

Key words: emotional tension, employees of the State Emergency Service, activity, extreme conditions, stress, anxiety, frustration, psychologist, correction, training.

*Гулько Маргарита Олегівна
здобувачка вищої освіти*

*Національний університет «Одеська юридична академія»
Науковий керівник: доктор юридичних наук, доцент Корнута Л.М.*

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах трансформації вищої освіти, зумовленої цифровізацією, впровадженням гнучких освітніх траєкторій, переходом до дистанційних і змішаних форм навчання, виникає потреба в переосмисленні соціально-психологічних процесів, що відбуваються у студентських групах.

Одним із ключових таких процесів є формування лідерства – як динамічного явища, що впливає на успішність групової взаємодії, академічну мотивацію та соціальну згуртованість [2].

У психології лідерство визначається як процес міжособистісної взаємодії, за якого один індивід здатний впливати на поведінку, установки й емоції інших з метою досягнення спільної мети [4]. Цей вплив може бути як формальним (наприклад, староста групи), так і неформальним, коли лідерство визнається учасниками групи завдяки авторитету, компетентності, харизмі чи соціальній активності.

Психологічні теорії лідерства пропонують різні моделі пояснення цього феномена. Так, у межах траїтологічного підходу ключову роль відіграють індивідуальні риси особистості – енергійність, ініціативність, впевненість, емпатія [8]. Поведінковий підхід акцентує увагу на стилях управління, зокрема демократичному, авторитарному чи ліберальному, що можуть по-різному впливати на групову динаміку [5]. Ситуаційна теорія (Ф. Фідлер, П. Герсі та К. Бланшард) наголошує, що ефективність лідера залежить від конкретного контексту: наприклад, в умовах дистанційного навчання перевагу часто отримують студенти з високим рівнем самоорганізації та цифрової грамотності.

Студентська група виступає своєрідною моделлю мікросоціуму, де формуються різні типи лідерства: академічне (високий рівень знань), комунікативне (вміння об'єднати інших), емоційне (психологічна підтримка колег), організаційне (прагнення до структурування процесів). У цьому середовищі важливо враховувати не лише формальні ролі, а й неформальну ієрархію, яка часто визначає, кого вважають справжнім лідером. Наприклад, навіть якщо староста виконує адміністративні функції, справжній вплив на групу може мати той, хто організовує спільні заходи або допомагає іншим із навчанням.

Окремої уваги заслуговують психологічні механізми формування лідерства: ідентифікація (наслідування поведінки авторитетної особи), груповий тиск (очікування від колективу), мотивація до самореалізації. У сучасному освітньому просторі посилюється роль емоційного інтелекту як здатності розпізнавати, розуміти й регулювати власні емоції та емоції інших [7]. Студенти, які демонструють емпатію, вміння слухати, конструктивно вирішувати конфлікти – часто стають лідерами навіть без офіційного статусу.

Цифровізація вищої освіти значною мірою трансформувала процеси комунікації між студентами. Онлайн-взаємодія через месенджери, платформи Zoom чи Teams вимагає від потенційного лідера високої цифрової комунікативної компетентності, вміння адаптуватися до нестандартних ситуацій (наприклад, перебоїв зв'язку, відсутності невербальних сигналів, труднощів у збереженні згуртованості в групі). У таких умовах проявляється новий тип лідера – медіатор-комунікатор, який забезпечує ефективну взаємодію між членами групи, вчасно надає інформацію, сприяє залученню менш активних учасників.

Розглядаючи гендерний аспект, варто зазначити, що дівчата частіше орієнтуються на партнерське лідерство, побудоване на співпраці та взаємній підтримці, тоді як юнаки схильні до ієрархічного, функціонального впливу [8].

Ці відмінності стають важливими при формуванні мікроклімату в групі, особливо в умовах стресу або під час прийняття рішень.

Суттєвим є також вплив академічного середовища. Викладачі, які сприяють автономії, критичному мисленню та груповим проектам, створюють умови для розвитку лідерських якостей. Наприклад, участь студентів у наукових конференціях, волонтерських ініціативах або студентському самоврядуванні є не лише зовнішнім виявом активності, а й інструментом формування відповідальності та самоповаги – базових компонентів лідерської ідентичності.

Таким чином, психологічні особливості лідерства в студентських групах є результатом багаторівневої взаємодії індивідуальних, ситуаційних і соціально-культурних чинників. Їхнє розуміння є важливою умовою для формування здорового академічного середовища, де лідерство стає не формальністю, а засобом розвитку особистості в умовах сучасної вищої освіти.

Список використаних джерел:

1. Андреева Г. М. Соціальна психологія. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 368 с.
2. Корнута Л.М. Психологічний портрет публічного службовця : особливості впровадження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2023. № 3. URL: <http://psy-visnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/psy/article/view/233/318>
3. Мацейків Т. В. Психологія управління студентською групою. Львів: ЛНУ, 2018. 160 с.
4. Платонов К. К. Структура і розвиток особистості. Київ: Либідь, 2016. 278 с.
5. Bass B. M. Transformational Leadership. Psychology Press, 2016. 312 p.
6. Eagly A. H., Carli L. L. Through the Labyrinth: The Truth About How Women Become Leaders. Harvard Business Review Press, 2018. 320 p.
7. Goleman D. Emotional Intelligence. Bantam, 2017. 384 p.
8. Northouse P. G. Leadership: Theory and Practice. Sage Publications, 2019. 500 p.

Ключові слова: лідерство, студентська група, психологічні особливості, цифровізація, вища освіта, міжособистісна взаємодія.

Key words: leadership, student group, psychological features, digitalization, higher education, interpersonal interaction.